

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	23.03.2014
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	30.06.2014
Avaldamismärge:	RT I, 13.03.2014, 40

Kiirgusseadus¹

Vastu võetud 24.03.2004

[RT I 2004, 26, 173](#)

jõustumine 01.05.2004

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
22.02.2005	RT I 2005, 15, 87	03.04.2005
10.05.2006	RT I 2006, 25, 185	11.06.2006
07.12.2006	RT I 2006, 58, 439	01.01.2007
24.01.2007	RT I 2007, 12, 66	01.01.2008
18.12.2008	RT I 2009, 3, 15	01.02.2009
15.06.2009	RT I 2009, 39, 262	24.07.2009
16.09.2009	RT I 2009, 48, 322	14.10.2009
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
27.10.2011	RT I, 09.11.2011, 2	10.11.2011
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 2	23.03.2014, osaliselt 01.01.2015, 01.01.2017 ja 01.01.2019

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab põhilised ohutusnõuded inimese ja keskkonna kaitsmiseks ioniseeriva kiirguse kahjustava mõju eest ning isikute õigused, kohustused ja vastutuse ioniseeriva kiirguse kasutamisel.

(2) Käesolev seadus reguleerib kiirgustegevust ja toiminguid, mille korral looduslikud kiirgusallikad võivad põhjustada töötajate ja elanike kiirituse olulist suurenemist, ning sekkumistegevust avari- ja püsikiirituse olukorras.

[[RT I, 09.11.2011, 2](#)- jõust. 10.11.2011]

(3) Käesolev seadus ei reguleeri radoonist tekitatud kiiritust eluruumides, kosmilisest kiirgusest tekitatud kiiritust maapinnal ja inimtegevusest puutumatus maakoos sisalduvatest radionukliididest tekitatud kiiritust maapinna kohal.

(4) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesolevast seadusest tulenevaid erisusi.

§ 2. Kiirgustegevus

Käesoleva seaduse tähenduses on kiirgustegevus mis tahes tegevus, mis suurendab või võib suurendada inimese kiiritust tehisaalsetest kiirgusest või looduslikest kiirgusallikatest, kui looduslike radionukliidide töödeldakse nende radioaktiivsuse, lõhustatavuse või tuumasünteesi omaduste pärast. Selline tegevus on muu hulgas:

- 1) radioaktiivse aine tootmine, töötlemine, kasutamine, omamine, ladustamine, vedu, riiki sisse- ja riigist väljavedu ning ajutine või lõppladustamine;
- 2) ioniseerivat kiirgust emiteeriva ja suurema kui viie kilovoldise potentsiaalide vahe juures töötava elektriseadme kasutamine;
- 3) tuumakäitise käitamine.

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 3. Kiirgusohutuse põhiprintsiibid

(1) Iga kavandatavat kiirgustegevust tuleb eelnevalt õigustada, tõendades, et see on kiirgustegevuse põhjustatava võimaliku tervisekahjustuse suhtes majanduslike, sotsiaalsete või muude hüvede poolest parim. Kui saadakse uusi ja olulisi tõendeid olemasoleva kiirgustegevusliigi tõhususe või tagajärgede kohta, tuleb see õigustus üle vaadata.

(2) Kõik kiiritused tuleb hoida optimaalselt nii väikestena kui majandus- ja sotsiaaltegureid mõistlikult arvesse võttes on võimalik.

(3) Dooside summa, mida kiirgustöötajad ja elanikud saavad kõikidest asjakohastest kiirgustegevusliikidest, ei tohi ületada käesoleva seaduse alusel kehtestatud piirmäärasid. Seda printsiipi ei kohaldata meditsiinkiirituse suhtes.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud printsiipi kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 2 nimetatud kõikidest kiirgustegevustest põhjustatud kiirituste suhtes.

(5) Radioaktiivsete ainete tahtlik lisamine toiduainetele, mänguasjadele, ehetele ja kosmeetikakaupadele nende valmistamisel ning selliste radioaktiivseid aineid sisaldavate kaupade sisse- või väljavedu on keelatud.

§ 4. Kiirgusohutusosalase tegevuse korraldamine

(1) Kiirgusohutusosalast tegevust korraldab oma pädevuse piires Keskkonnaministeerium Keskkonnainspeksiooni ja Keskkonnaameti kaudu.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(2) [Kehtetu -RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(3) Keskkonnaministeerium korraldab vajalike meetmete võtmise, et tagada kogu käesoleva seaduse ning selle alusel kehtestatud õigusaktidega hõlmatud teabe hoolikas käsitlemine ning selle kaitse igasuguse väärarvitamise eest.
[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

(4) Keskkonnaministeerium korraldab vähemalt iga kümne aasta järel kiirgusohutuse riikliku auditi.
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

(5) Keskkonnaamet võib osutada oma põhitegevusega seotud kiirgusohutust tagavaid tasulisi teenuseid, kui see ei takista tema põhimäärusest tulenevate ülesannete täitmist.
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

(6) Tasuliste teenuste tasu alam- ja ülemmäärad teenuste liikide kaupa on järgmised:

- 1) kiirgustaseme mõõtmine ühes mõõtepunktis – 25–75 eurot;
 - 2) väikese ja mõõduka ohuga kiirgustegevuse kiirgusohutushinnangu koostamine ning kiirgusvarjestuse arvutamine – üks tund 10–30 eurot;
 - 3) termoluminestsentsdosimeetri mõõtmine – 13–39 eurot;
 - 4) aine radioaktiivsuse laboratoorne analüüs – 50–320 eurot;
 - 5) radoonisalduse mõõtmine ruumi õhus – 45–135 eurot.
- [RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

(7) Arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud, [kehtestab keskkonnaminister määrusegatasuliste teenuste täpsustatud loetelu ja tasu määrad teenuse osutamiseks tehtud kulutuste ulatuses, võttes aluseks teenuse osutamiseks vajalikud tööjõu-, materjali-, seadmete ja üldkulud.](#)
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 5. Rahvusvahelistest lepetest tulenevad kohustused

Külalisinspektoritel, kes kontrollivad nende rahvusvaheliste lepete ja konventsioonide tingimuste täitmist, millega Eesti Vabariik on ühinenud, on juurdepääs lepete või konventsioonide reguleerimisalasse kuuluvatele kõikidele objektidele ja asjakohastele andmetele ning õigus võtta proove.

§ 6. Seaduses kasutatavad mõisted

Käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

1) *aktiivsus (A)* – mingis kindlas energiaseisundis oleva radionukliidi koguse aktiivsus etteantud ajal on:

$$A = dN / dt,$$

kus dN on energiaseisundis toimuvate spontaansete tuumasiirete arvu ooteväärtus ajavahemiku dt jooksul;

2) *avariikiiritus* – avari tagajärjel toimunud inimeste kiiritamine, mis ei hõlma hädaolukorrakiiritust;

2¹) *avariikiirituse olukord* – tuuma- või kiirgusavarii, kuriteo või muu ootamatu sündmuse tagajärjel kujunenud kiiritusolukord, mille kontrolli all hoidmine nõuab inimese elu ja tervise, vara või keskkonna kaitsmiseks edasilükkamatute kaitsemeetmete rakendamist;

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

3) *dekomisjoneerimine* – kõik toimingud ja meetmed, mida rakendatakse üksikisiku suhtes kiirgusohu kujutava rajatise tegevuse osaliseks või täielikuks lõpetamiseks, mis hõlmab ka rajatise desaktiveerimist ja osalist või täielikku demonteerimist;

4) *doosikiirus* – doosi kasv ajaühikus;

5) *doosi piirmäärad* – kiirgustöötajatele ja elanikele põhjustatavate kiiritusdooside maksimumväärtused, mida kohaldatakse piiritletud ajavahemiku kestel väliskiiritusest saadud dooside ning sama ajavahemiku jooksul toimuvast sissevõtust saadava 50 aasta (lastel kuni 70 aasta) oodatavate dooside summa suhtes;

6) *efektiivdoos* – inimkeha elundite ja kudede erinevat kiirgustundlikkust iseloomustavate koefaktoritega korrutatud ekvivalentdooside summa;

7) *ekvivalentdoos* – inimkeha elundi või koe neeldumisdoosi ja toimiva kiirguse kiirgusfaktori korrutis;

8) *elanik* – isik, välja arvatud kutsekiiritust või meditsiinkiiritust saav isik;

9) *elanikkonna vaatusrühm* – isikute rühm, kelle kiiritus mingist kiirgusallikast on küllalt ühtlane ja kes esindab sellest allikast enimkiiritatud elanikkonna osa;

10) *elanikukiiritus* – kiiritus, mille isik saab kiirgustegevusloa alusel toimuvast kiirgus- või sekkumistegevusest, välja arvatud kutse- või meditsiinkiiritus ja kohalik normaalne looduskiiritus;

11) *hädaolukorrakiiritus* – ohustatud inimeste abistamisel, suure arvu inimeste kiirituse ärahoidmisel või hinnaliste seadmete või varade päästmisel edasilükkamatuid toiminguid tegeva vabatahtliku kiiritus, mis võib olla suurem kui üks käesoleva seaduse alusel kehtestatud kutsekiirituse doosi piirmääradest;

12) *ioniseeriv kiirgus* – energia siire otseselt või kaudselt ioone tekitavate osakeste või elektromagnetiliste lainetena, mille lainepikkus on 100 nanomeetrit või lühem;

13) *jälgimisala* – ala, kus rakendatakse ioniseeriva kiirguse eest kaitsmise eesmärgil asjakohast seiret;

13¹) *kasutusest kõrvaldatud kiirgusallikas* – kiirgusallikas, mida enam ei kasutata või ei kavatseta kasutada kiirgustegevusloale vastaval eesmärgil;

[RT I 2006, 25, 185- jõust. 11.06.2006]

13²) *kasutatud tuumkütus* – reaktori südamikus kiiritatud ja sealt alaliselt eemaldatud tuumkütus, mida võib käsitleda kasutatava ressursina, kui seda on kavas ümber töödelda, või radioaktiivse jäätmena, kui see suunatakse lõppladustamisele;

[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

14) *kiirgusallikas* – seade, radioaktiivne aine või rajatis, mis on võimeline emiteerima ioniseerivat kiirgust või radioaktiivseid aineid;

14¹) *kiirgusallika konteiner* – kiirgusallika kaitsekest, mis ei ole kiirgusallika lahutamatu osa, vaid on mõeldud kasutamiseks transportimisel, käitlemisel või muu tegevuse korral;

[RT I 2006, 25, 185- jõust. 11.06.2006]

15) *kiirgusfaktor* – kiirguseliikide erinevat tervisekahjustusvõimet arvestav dimensioonitu tegur, millega korrutatakse neeldumisdoos;

16) *kiirgushädaolukord* – avariikiirituse olukord, millega kaasneb või võib kaasneda kehtestatud sekkumistasemete ületamine;

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

16¹) *kiirgusohutuse riiklik audit* – kiirgusohutuse suurendamise eesmärgil korraldatav audit, mille käigus hinnatakse riigi õiguslikku ja organisatsioonilist raamistikku ning pädevaid reguleerivaid asutusi ja kuhu kaasatakse rahvusvaheliselt tunnustatud kiirguseksperite;

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

17) *kiirgusohutushinnang* – ülevaade inimese kaitse ja kiirgusallika ohutusega seotud kiirgustegevuse aspektidest, sealhulgas kasutatavatest kaitse- ja ohutusmeetmetest ning nii normaalsetes töötingimustes kui ka avari- ja püsikiirituse olukorras kiirgustöötajatele ja muudele elanikele põhjustatavatest potentsiaalsetest hinnatavatest doosidest;

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

18) *kiirgustöötaja* – kiirgustegevusloa omajaga töö- või teenistussuhtes olev isik, sealhulgas ka üliõpilane, praktikant või välistöötaja, kes saab tööl käesoleva seadusega reguleeritud kiirgustegevuse käigus kiiritust ja kelle saadud kiirgusdoos võib ületada käesoleva seaduse alusel kehtestatud elanikukiirituse piirmäärasid;

[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

19) *kiiritus* – inimese mõjutamine ioniseeriva kiirgusega, kusjuures kiirituse toimet mõõdetakse doosi suurusega;

20) *kiiritusrada* – tee keskkonnas, mille kaudu radioaktiivne aine liigub isikuni ja kiiritab teda;

21) *kinnine kiirgusallikas* – kiirgusallikas, mille ehitus välistab nõuetekohasel kasutamisel radioaktiivsete ainete pääsemise keskkonda;

- 22) *koefaktor* – kudedes ja elundites erinevat kiiritustundlikkust arvestav dimensioonitu tegur, millega korrutatakse koe või elundi ekvivalentdoos;
- 23) *kontrolliala* – ala, kus kaitseks ioniseeriva kiirguse eest või radioaktiivse saastumise leviku tõkestamiseks kehtivad erireeglid ja millele juurdepääsu kontrollitakse;
- 24) *kutsekiiritus* – kiiritus, mida kiirgustöötaja saab või võib saada kiirgustegevusloa alusel toimuvast kiirgustegevusest;
- 25) *kvalifitseeritud kiirgusekspert* – isik, kellel on teadmised ja väljaõpe dooside hindamiseks ja inimeste nõustamiseks, et tagada nende efektiivne kaitse ja kaitseseadmete nõuetekohane toimimine, ning kelle tegutsemist kiirgusekspertina tunnustatakse kehtestatud korras;
- 25¹) *kõrgaktiivne kiirgusallikas* – kinnine kiirgusallikas, mis sisaldab radionukliidi, mille teadaolev aktiivsus valmistamise ajal või esmakordse turuleviimise ajal on kehtestatud aktiivsustasemega võrdne või suurem kehtestatud aktiivsustasemest;
[RT I 2006, 25, 185- jõust. 11.06.2006]
- 26) *looduskiiritus* – looduslikest kiirgusallikatest saadud kiiritus;
- 27) *looduslik kiirgusallikas* – maise või kosmilise päritoluga ioniseeriva kiirguse looduslik allikas;
- 28) *lõppladustamine* – radioaktiivsete jäätmepaigutamine teatud tingimustele vastavasse ladustuspaika või selleks ettevalmistatud kohta väljavõtmise kavatsusega;
- 29) *lähtekoht ja sihtkoht* – paigad erinevates riikides, mida vastavalt nimetatakse radioaktiivsete jäätmepäritolu- ja sihtriigiks;
- 30) *meditsiiniikiiritus* – kiiritus, mida saab isik tervises seisundi hindamisel, haiguse diagnoosimisel või ravimisel või kiiritatava isiku abistaja, kui selline abistamine ei ole tema kutsetöö ja ta on teadlik kiiritamisest, või isik, kes on vabatahtlikult andnud nõusoleku osaleda bioloogilistes või meditsiinilistes uuringutes;
- 31) *meditsiini radioloogia protseduur* – iga toiming, mis on seotud meditsiiniikiiritusega;
- 32) *neeldumisdoos* – neeldunud ioniseeriva kiirguse energia aine massiühiku kohta, kusjuures käesolevas seaduses tähistab neeldumisdoos koe või elundi keskmist doosi;
- 32¹) *NORM-jäätmepäritolu (NORM – Naturally Occurring Radioactive Material)* – looduslikke radionukliidide sisaldavad ained) – looduslikke radioaktiivseid aineid kaaliumi-40, tooriumi-232, uraani-235 või uraani-238 ning nende lagunemisriita kuuluvaid radionukliidide sisaldava toorme töötlemisel tekkivad radioaktiivsed jäätmepäritolu, mille eraktiivsus on suurem kui käesoleva seaduse § 17 lõike 7 alusel kehtestatud vabastamisastmed;
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]
- 33) *potentsiaalne kiiritus* – kiiritus, mille saamine ei ole kindel, kuid mille esinemise tõenäosust saab eelnevalt hinnata;
- 33¹) *püsikiirituse olukord* – suurem looduslik kiiritus või minevikus toimunud kiirgustegevuse või avariikiirituse olukorras tekkinud kiiritus või muu mittetavapärane kiiritusolukord, mis ei nõua või enam ei nõua edasilükkamatute kaitsemeetmete rakendamist;
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]
- 34) *radioaktiivne aine* – üht või enam radionukliidi sisaldav aine, mille aktiivsus või eraktiivsus on kiirgusohutuse seisukohalt oluline;
- 35) *radioaktiivsed heitmed* – radioaktiivsed ained, mis vabanevad kiirgustegevuse käigus ja mis juhitakse hajutamise eesmärgil keskkonda;
- 36) *radioaktiivsed jäätmepäritolu* – radionukliidide sisaldavad või nendega saastunud ained, materjalid või esemed, mille aktiivsus või eraktiivsus on suurem kehtestatud vabastamisastmetest ning mida tulevikus ei kavatseta kasutada;
- 37) *radioaktiivsete jäätmepäritolu hoiuruum* – kehtestatud nõuetele vastav ruum radioaktiivsete jäätmepäritolu kogumiseks, hoidmiseks, eeltöötlemiseks või pakendamiseks radioaktiivsete jäätmepäritolu tekitaja juures;
- 38) *radioaktiivsete jäätmepäritolu konditsioneerimine* – kõik radioaktiivsete jäätmepäritolu pakendi tootmisega seotud operatsioonid eesmärgiga muuta pakend kergesti käideldavaks;
- 39) *radioaktiivsete jäätmepäritolu käitlemine* – kõik tegevusliigid, sealhulgas dekomisjoneerimine, mis on seotud radioaktiivsete jäätmepäritolu eeltöötlemise, töötlemise, konditsioneerimise, veo, hoidmise ja ajutise või lõppladustamisega;
- 40) *radioaktiivsete jäätmepäritolu käitluskoht* – radioaktiivsete jäätmepäritolu nende tekitajalt vastuvõtmiseks, kogumiseks, töötlemiseks, konditsioneerimiseks ja ajutiseks või lõppladustamiseks spetsiaalselt ettenähtud rajatis;
- 41) *radioaktiivsete jäätmepäritolu pakend* – käitlemise nõuetega vastavuses valmistatud konditsioneerimise tulem, mille koosseisu kuuluvad jäätmepäritolu vorm ning mis tahes konteinerid ja sisebarjäärid;
- 42) *radionukliid* – aatomituum, mis on võimeline spontaanselt lagunema ja mida eristatakse massi ja aatomnumbri järgi;
- 43) *sekkumine* – kiirgusallikatele, kiiritusradadele ja isikutele suunatud inimtegevus, mis väldib või vähendab inimeste kiiritust allikast, mis ei ole kiirgustegevuse osa või mis on kontrolli alt väljas;
- 43¹) *sekkumise osalev radioaktiivsete jäätmepäritolu käitleja* – eelkõige avari- ja püsikiirituse olukorras sekkumise osalev juriidiline isik, kes on selleks nimetatud majandus- ja kommunikatsiooniministri käskkirjaga;
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]
- 44) *sekkumistase* – välditava ekvivalent- või efektiivdoosi väärtus, mille ületamisel tuleb kaaluda meetmete rakendamist elanike kaitsmiseks, kusjuures välditav doos on seotud ainult selle kiiritusraja ja kiirgusallikaga, mille suhtes kaitsemeetmeid rakendatakse;
- 45) *sissevõtt* – radionukliidide sisenemine kehasse hingamisteede, seedekulgla või naha kaudu;
- 46) *tegutsemistase* – doosikiiruse või eraktiivsuse väärtus, mille ületamisel rakendatakse kaitsemeetmeid;
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]
- 47) *tunnustatud dosimeetrialabor* – asutus, kes vastutab kiirgustöötaja isikudoosi seireks kasutatavate seadmete kalibreerimise ning inimkeha või bioloogiliste proovide radioaktiivsuse mõõtmise või doosi hindamise eest ning kes omab tegutsemiseks pädeva asutuse poolt väljastatud luba;

48) *tuumkütusetsükkel* – kõik tuumaenergia tootmisega seotud toimingud, sealhulgas tuumamaterjale sisaldava maagi kaevandamine ja töötlemine, isotooprikastamine, tuumkütuse valmistamine, kasutamine ja ladustamine, kasutatud tuumkütuse ümbertöötamine ning tekkinud jäätmete käitlemine ja lõppladustamine;
[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

49) *tuumamaterjal* – plutoonium, välja arvatud plutooniumi isotoopide segu, milles Pu-238 sisaldus on suurem kui 80%, uraan-233, uraan-235, uraani-233 või uraani-235 suhtes rikastatud uraan, looduslikku isotoopide segu sisaldav uraan, mis ei esine maagi või maagi jäägina, toorium, üht või mitut ülalnimetatud tuumamaterjali sisaldav mis tahes materjal;

49¹) *tuumaohutus* – kiirgusohutusosalane tegevus, mille eesmärgiks on õigete käitamistingimuste saavutamine kehtestatud käitamissooete täitmise kaudu ning avariikiirituse vältimine ja avariikiirituse tagajärgede leevendamine, mille tulemusel suureneb töötajate ja muu elanikkonna kaitse tuumakäitiste ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest;

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

49²) *tuumakäitis* – rikastuskäitis, tuumkütuse valmistamise tehas, tuumaelektrijaam, töötlemiskäitis ja uurimisreaktor ning nendega vahetult seotud ja samas kohas asuv rajatis kasutatud tuumkütuse ladustamiseks, samuti rajatis radioaktiivsete jäätmete hoidmiseks, mis on otseselt seotud eelnevalt loetletud tuumakäitistega ning asub samas kohas;

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

50) *vabastamistase* – koguaktiivsuse või eriaktiivsuse väärtus, millega võrdse või millest väiksema väärtuse korral võib iga kiirgustegevusluba nõudva kiirgustegevuse käigus tekkivad radioaktiivsed ained või radioaktiivseid aineid sisaldavad materjalid vabastada keskkonnaministri kehtestatud korra alusel käesoleva seaduse nõuete kohaldamisest;

51) *vastavusnäitajad* – näitajad või tunnused, mis iseloomustavad radioaktiivsete jäätmete pakendi sobivust käitlemiseks ja ajutiseks või lõppladustamiseks;

52) *vedu* – radioaktiivse aine transportimisega seotud toimingud lähtekohast sihtkohta, kaasa arvatud peale- ja mahalaadimine;

53) *välistöötaja* – A-kategooria kiirgustöötaja, kaasa arvatud praktikant ja üliõpilane, kes ajutiselt või alaliselt töötab teises ettevõttes kontrollialal, sealhulgas remondib või hooldab kiirgusallika kiirgustekitavaid osi;

54) *väljaarvamistase* – radioaktiivse aine koguaktiivsuse või eriaktiivsuse väärtus, millest väiksema väärtuse korral kiirgustegevusluba ei nõuta.

2. peatükk KIIRGUSOHUTUSE RIIKLIK PLANEERIMINE

[Kehtetu -RT I, 13.03.2014, 2- jõust. 23.03.2014]

§ 7.-§ 13. [Kehtetud -RT I, 13.03.2014, 2- jõust. 23.03.2014]

3. peatükk KIIRGUSTEGEVUSLUBA

§ 14. Kiirgustegevusluba

Kiirgustegevusluba annab isikule õiguse läbi viia kiirgustegevust.

§ 15. Kiirgustegevusloa andja

Kiirgustegevusloa annab Keskkonnaamet.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 16. Kiirgustegevusloa taotlemise kohustus

(1) Kiirgustegevuse alustamine või tegutsemine käesoleva seaduse alusel kiirgustegevusluba nõudval kiirgustööl ilma kiirgustegevusloata on keelatud.

(2) Kiirgustegevusluba peab taotlema kiirgustegevuseks, sealhulgas:

1) tuumkütusetsükli mis tahes rajatise eksploateerimiseks, sulgemiseks ja dekomisjoneerimiseks;

[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

2) radioaktiivse aine tahtlikuks lisamiseks meditsiinitoodete valmistamisel ja tootmisel ning selliste kaupade sisse- ja väljaveoks;

3) radioaktiivse aine tahtlikuks lisamiseks tarbekaupade valmistamisel ja tootmisel ning radioaktiivse aine sisaldusega kaupade sisse- ja väljaveoks;

4) kiirgusallika kasutamiseks ning radioaktiivse aine manustamiseks inimesele ja loomale nende tervises seisundi hindamise, diagnostika, ravi ja teadusuuringu eesmärgil;

- 5) röntgenseadme või radioaktiivse aine kasutamiseks tööstuslikus radiograafias ja röntgenograafias, toodete töötlemisel, teadusuuringutel ning kiirendite kasutamiseks, välja arvatud elektronmikroskoopide kasutamiseks;
- 6) suurenenud looduskiirgusega seotud tegevuseks, mille korral looduslikest radionukliididest põhjustatud kiirgus on kiirgusohutuse seisukohalt oluline;
- 7) radioaktiivsete jäätmete käitlemiseks.

§ 17. Kiirgusallika kasutamine kiirgustegevusloata

(1) Kiirgustegevusloa ei pea taotlema tegevuse jaoks, milles kasutatavate radionukliidide aktiivsus või eriaktiivsus on väiksem kui väljaarvamistase.

(2) Väljaarvamistasemete tuletamise alused ja radionukliidide väljaarvamistasemed [kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega](#).

(3) Kiirgustegevusloata võib kasutada radioaktiivset ainet väljaarvamistaseme väärtust ületavas koguses sisaldavat seadet, kui see seade vastab samal ajal järgmistele tingimustele:

- 1) radioaktiivne aine on gammakiirgaja ja see on seadmes kinnise kiirgusallikana;
- 2) seadme töötamise ajal ei ületa doosikiirus seadme pinnast 0,1 meetri kaugusel ühte mikrosiivertit tunnis;
- 3) seade omab kehtivat tüübikinnitust;
- 4) seadme ohutustamise kava seadme kasutamise lõpetamiseks on kooskõlastatud Keskkonnaametiga. [RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(4) Kiirgustegevusloata võib kasutada elektriikiirguseadet tingimusel, et selle seadme poolt tekitatav doosikiirus tootja antud juhendile vastavates kasutustingimustes 0,1 meetri kaugusel seadme pinnast ei ületa ühte mikrosiivertit tunnis ja seadmel on kehtiv tüübikinnitus.

(5) Kiirgustegevusloata võib kasutada visuaalkujundite kuvamiseks mõeldud katoodkiirte toru või muud kuni 30-kilovoldise potentsiaalide vahe juures töötavat elektriikiirguseadet, kui selle seadme kasutamisel tootja antud juhendile vastavates kasutustingimustes ei ületa doosikiirus 0,1 meetri kaugusel seadme mis tahes ligipääsetavast pinnast ühte mikrosiivertit tunnis.

(6) Kui kiirgustegevuse käigus tekivad radioaktiivsed ained on nii väikese aktiivsuse või eriaktiivsusega, et nende töötlemine ja ladustamine radioaktiivsete jäätmetena ei ole kiirgusohutuse seisukohalt vajalik, võidakse nende ja nende gaasitud esemete suhtes jätta käesoleva seaduse nõudeid kohaldamata. Vastavasisulise otsuse teeb Keskkonnaamet kiirgustegevusloa omaja taotluse alusel. [RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(7) Kiirgustegevuses tekkinud radioaktiivsete ainete või radioaktiivsete ainetega saastunud esemete vabastamistasemed ning nende vabastamise, ringluse võtmise ja taaskasutamise nõuded [kehtestab keskkonnaminister määrusega](#).

§ 18. Kiirgustegevusloa taotlemine

(1) Kiirgustegevusloa saamiseks esitab taotleja Keskkonnaametile kirjaliku taotluse järgmiste andmete ja dokumentidega:

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

- 1) taotleja ärinimi, nimetus või nimi, registri- või isikukood ja kontaktandmed;
- 2) kiirgustegevuse eesmärk, iseloomustus, asukohta ja rajatise asendiplaan ning andmed kasutatava tehnoloogia ja seadmete kohta;
- 3) kiirgustegevuse õigustus ja kirjeldus;
- 4) kiirgusallikat iseloomustavad andmed;
- 5) andmed kiirgustegevuse käigus tekkivate radioaktiivsete jäätmete või heitmete ning radioaktiivsete jäätmete hoiuruumi ja vastavusnäitajate kohta;
- 6) kiirgusallika ohutustamise kava pärast kiirgusallika kasutamise lõpetamist, mis mõeldud ja suure ohuga kiirgustegevuse korral on heaks kiidetud kvalifitseeritud kiirguseksperdi poolt;
- 7) radioaktiivsete jäätmete käitlemiseks loa taotlemisel andmed käitluskoha lõpliku sulgemise viiside kohta;
- 8) kiirgusseire kava ja andmed kiirgusseireks kasutatavate seadmete kohta;
- 9) [kehtetu -RT I 2005, 15, 87- jõust. 03.04.2005]
- 10) kiirgusohutushinnang ja meetmed kiirgusohutuse tagamiseks;
- 11) suure ohuga kiirgustegevuse korral avariikiirguse olukorras tegutsemise plaan, mis põhineb potentsiaalse kiirguse hinnangul; [RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]
- 12) kiirgusohutuse kvaliteedisüsteemi kirjeldus;
- 13) andmed kiirgustöötajate ja nende erialase väljaõppe kohta;
- 14) kiirgustööeeskiri.

(2) Kui kiirgustegevusloa taotletakse radioaktiivse aine Eesti Vabariiki sisseveoks, esitab loa taotleja käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1, 3 ja 4 nimetatud andmed.

(2¹) Kiirgustegevusloa uue tuumakäitise käitamiseks saab taotleda pärast seda, kui Riigikogu on vastu võtnud tuumakäitise kasutuselevõtu otsuse.

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

(3) Sõltuvalt kiirgusallika või kiirgustegevusega seotud ohu suurusest eristatakse:

- 1) väikese ohuga kiirgustegevust, mille käigus kiirgustöötaja saab või võib saada efektiivdoosi kuni üks millisiivertit aastas;
- 2) mõõduka ohuga kiirgustegevust, mille käigus kiirgustöötaja saab või võib saada efektiivdoosi üks kuni kuus millisiivertit aastas;
- 3) suure ohuga kiirgustegevust, mille käigus kiirgustöötaja saab või võib saada suurema efektiivdoosi kui kuus millisiivertit aastas.

(3¹) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatule on kiirgustegevus suure ohuga, kui kiirgustegevusluba taotletakse:

- 1) kõrgaktiivse kiirgusallikaga seotud kiirgustegevuseks;
- 2) paragrahvi 16 lõike 2 punktis 1 või 7 sätestatud tegevuseks.

(4) Keskkonnaamet säilitab loa taotluse dokumente kümme aastat pärast loas kirjeldatud tegevuse lõpetamist.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 18¹. Radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme ja radioaktiivsete jäätmete ohutustamiseks vajalik rahaline tagatis

(1) Radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme ja radioaktiivsete jäätmete ohutustamiseks võib kiirgustegevusloa andja nõuda rahalist tagatist (edaspidi *tagatis*).

(2) Tagatise vajaduse üle otsustab kiirgustegevusloa andja 20 päeva jooksul kiirgustegevusloa või selle muutmise taotluse registreerimisest arvates. Otsuse tegemisel võetakse arvesse radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme või radioaktiivsete jäätmete ohutustamise tagamise olulisust kiirgusohutuse seisukohalt.

(3) Tagatis peab olema mõeldud ainult radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme või radioaktiivsete jäätmete ohutustamiseks ning vajaduse korral viivitamatult realiseeritav.

(4) Tagatise suuruseks on kiirgustegevusloa taotleja taotluses esitatud andmete alusel radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme või radioaktiivsete jäätmete ohutustamise eeldatav maksumus ning selle määrab kiirgustegevusloa andja.

(5) Tagatise olemasolu tõendatakse kiirgustegevusloa andja aktsepteeritud Eesti või rahvusvahelise krediidi- või finantseerimisasutuse garantiiga. Kiirgustegevusloa andjal on õigus jätta garantii andja aktsepteerimata, kui garantii andja senise tegevuse, majandusliku seisundi või maine põhjal on alust kahelda tema antava tagatise usaldusväärsuses.

(6) Tagatis peab kehtima radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme või radioaktiivsete jäätmete ohutustamise lõpuni.

(7) Kui kiirgustegevusloa andja teeb korduva kiirgustegevusloa taotluse või kiirgustegevusloa muutmise taotluse menetlemise käigus kindlaks, et taotleja olemasoleva tagatise suurus ei kata enam radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme või radioaktiivsete jäätmete ohutustamise kulusid, siis on tal õigus nõuda tagatise suurendamist.

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 19. Kiirgustegevusloas esitatavad andmed ja tingimused

(1) Kiirgustegevusloas on märgitud:

- 1) kiirgustegevusloa number ja väljaandmise kuupäev;
- 2) kiirgustegevusloa omaja ärinimi ja registrikood või nimi ja isikukood ning aadress;
- 3) kiirgustegevuse nimetus;
- 4) kiirgustegevusloa kehtivusaeg;
- 5) kiirgusallikate kirjeldus;
- 6) kiirgustegevuse toimumise koht, rajatiste ja ruumide kirjeldus;
- 7) radioaktiivsete jäätmete käitlemise viisid, piirkogused ja käitluskohad;
- 8) radioaktiivsete heitmete piirkogused ja keskkonda juhtimise moodused;
- 9) kiirgustegevusest ja selle eripärast tulenevad kiirgusohutuse ja kiirgusseire nõuded;
- 10) kiirgustegevuse ohu aste.

(1¹) Kui kiirgustegevusluba antakse kõrgaktiivse kiirgusallikaga seotud kiirgustegevuseks, sisaldab tegevusluba lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule järgmist teavet:

- 1) personali kiirguskaitsealane pädevus, sealhulgas personali teavitamine ja koolitamine;
- 2) kiirgusallikale, kiirgusallika konteinerile ja lisaseadmetele ning nende hooldusele esitatavaid nõudeid;
- 3) kasutusest kõrvaldatud kiirgusallika nõuetekohane haldamine selle üleandmiseni tootjale, teisele kiirgustegevusluba omavale isikule või radioaktiivsete jäätmete käitlejale;

4) arvestusdokumentides need kiirgusallika kohta esitatavad andmed, mida nõutakse käesoleva seaduse alusel kiirgustegevusloa taotlemisel, ning vajaduse korral täiendavalt muud andmed.

(2) Kiirgustegevusloa vormistatakse kahes eksemplaris, millest üks jääb Keskkonnaametile ja teine kiirgustegevusloa omajale. Kiirgustegevusloa toimetatakse loa taotlejale kätte tähtsusega kirjalikult või antakse üle allkirja vastu dokumendi väljastanud haldusorgani poolt.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 20. Avatud menetluse kohaldamine

(1) Käesoleva seaduse § 16 lõike 2 punktides 1, 6 ja 7 nimetatud kiirgustegevuse korral kohaldatakse kiirgustegevusloa andmise ja muutmise menetlusele avatud menetluse sätteid.

(2) Kiirgustegevusloa muutmise menetlusele, kui selle aluseks on käesoleva seaduse § 18 lõike 1 punktis 1 nimetatud andmete muutumine, ning kiirgustegevusloa kehtetuks tunnistamise menetlusele avatud menetluse sätteid ei kohaldata.

§ 21. Kiirgustegevusloa taotluse ja kiirgustegevusloa eelnõu avalik väljapanek

Kiirgustegevusloa taotluse ja kiirgustegevusloa eelnõu avaliku väljapaneku aeg ja koht tehakse teatavaks vähemalt kaks nädalat enne avaliku väljapaneku algust ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, vähemalt ühes üleriigilise levikuga ajalehes ja Keskkonnaameti veebilehel.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 22. Kiirgustegevusloa andmisest keeldumine

Keskkonnaamet keeldub kiirgustegevusloa andmisest, kui:
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

- 1) tegevusega, milleks kiirgustegevusloa taotletakse, kaasneb või võib kaasneda oht riigisisesele või rahvusvahelisele julgeolekule;
- 2) tegevus, milleks kiirgustegevusloa taotletakse, ei vasta õigusaktidega sätestatud nõuetele;
- 3) kiirgustegevusloa taotluses on esitatud valeandmeid;
- 4) kiirgustegevusloa taotlejal puuduvad nõutava erialase ettevalmistusega kiirgustöötajad;
- 5) kiirgustegevuseks taotletav koht ja muud tingimused ei võimalda kiirgusohutusnõuete täitmist;
- 6) kiirgustegevusloa taotleja ei tõenda käesoleva seaduse § 18¹ lõikes 1 sätestatud tagatise olemasolu kiirgustegevusloa andja määratud suuruses ja tingimustel.
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 23. Kiirgustegevusloa kehtivus

Kiirgustegevusloa kehtib kuni viis aastat.

§ 24. Kiirgustegevuse muutusest teatamise kohustus

Kiirgustegevusloa omaja teatab eelnevalt Keskkonnaametile, kui ta kavatses:
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

- 1) kasutusele võtta uue või täiendava kiirgusallika;
- 2) lõpetada kiirgustegevusloas märgitud kiirgusallika kasutamist;
- 3) anda kiirgusallika üle teisele isikule või ladustada radioaktiivse jäätmena;
- 4) muuta kiirgustegevusloaga määratud kiirgustegevust, tekkivate radioaktiivsete jäätmete käitlemise viisi, piirkoguseid või käitluskohta;
- 5) muuta kiirgustegevuse toimumise kohta, rajatise või ruume;
- 6) võtta tööle uue kiirgusohutuse spetsialisti;
- 7) muuta muul viisil oluliselt loas kirjeldatud kiirgustegevust.

§ 25. Kiirgustegevusloa muutmine

(1) Keskkonnaamet muudab kiirgustegevusloa, kui:
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

- 1) kiirgustegevusloa omaja on teatanud käesoleva seaduse §-s 24 nimetatud muudatustest;
- 2) kiirgustegevusloas esitatud nõuete aluseks olnud õigusnormid on muutunud;
- 3) kiirgustegevuse käigus rakendatud meetmete tulemusena on loaga määratud tegevuse ohuaste muutunud;
- 4) käesoleva seaduse § 18 lõike 1 punktis 1 nimetatud andmed on muutunud.

(2) Käesoleva seaduse § 24 punktides 1, 4, 5 ja 7 nimetatud juhtudel, kui tegemist on kiirgusohutuse seisukohast olulise muutusega, võib Keskkonnaamet kohustada loa omajat esitama taotluse uue kiirgustegevusloa saamiseks.
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

(3) Keskkonnaamet saadab kiirgustegevusloa muudatuse või teate uue taotluse esitamise vajaduse kohta kiirgustegevusloa omajale posti teel.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 26. Kiirgustegevusloa kehtetuks tunnistamine

(1) Kiirgustegevusloa andja tunnistab kiirgustegevusloa kehtetuks sellest loa omajat eelnevalt teavitades, kui:

- 1) loa omaja tegevuses tõendatakse käesoleva seaduse §-s 22 nimetatud asjaolud;
- 2) loa omaja ei täida kiirgustegevusloas kehtestatud nõudeid;
- 3) loa omaja ei täida käesoleva seaduse §-s 27 sätestatud kohustust;
- 4) juriidilisest isikust loa omaja tegevus on lõppenud või füüsilisest isikust loa omaja on surnud;
- 5) Keskkonnaamet on kohustanud loa omajat esitama taotluse uue kiirgustegevusloa saamiseks tulenevalt käesoleva seaduse § 25 lõikes 2 sätestatust, kuid uut loataotlust ei esitatud.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(2) Kiirgustegevusloa kehtetuks tunnistamise otsuses sisalduvad:

- 1) kiirgustegevusloa omaja ärinimi ja registrikood või nimi ja isikukood ning aadress;
- 2) kiirgustegevusloa number;
- 3) lubatud kiirgustegevuse nimetus;
- 4) kiirgustegevusloa kehtetuks tunnistamise põhjused ja viide õigusnormile, mille alusel kiirgustegevusluba kehtetuks tunnistatakse;
- 5) otsuse tegemise kuupäev.

§ 27. Kiirgustegevuse seiskamine kiirgustegevusloa omaja poolt

Kui kiirgustegevuse käigus tuvastatakse kehtestatud piirmääradest suurema kiirgusdoosi saamine, seiskab kiirgustegevusloa omaja kiirgustegevuse seniks, kuni kiirituse põhjused on välja selgitatud ja kõrvaldatud.

§ 28. Kiirgustegevusloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse tähtajad ning kiirgustegevusloa taotluse täpsustatud nõuded, vormid ja kiirgustegevusloa vormid

Kiirgustegevusloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse tähtajad ning kiirgustegevusloa taotluse täpsustatud nõuded, taotluse vormid ja kiirgustegevusloa vormid [kehtestab keskkonnaminister määrusega](#).

§ 29. Riigilõiv kiirgustegevusloa taotlemisel ja muutmisel

Kiirgustegevusloa andmise või muutmise taotluse läbivaatamise eest tasub loa taotleja riigilõivu riigilõivuseaduses sätestatud määra järgi.

[RT I 2006, 58, 439- jõust. 01.01.2007]

4. peatükk KIIRGUSTEGEVUSLOA OMAJA KOHUSTUSED

§ 30. Kiirgustegevusloa omaja põhikohustused

Kiirgustegevusloa omaja on kohustatud:

- 1) vastutama kiirgusohutuse eest ja tagama tema valduses olevate kiirgusallikate füüsilise kaitse, sealhulgas kontrollima vähemalt üks kord aastas, kas kiirgusallikas või seda sisaldav seade asub kasutus- või hoidmiskohas ning on väliselt heas seisundis;

[RT I 2006, 25, 185- jõust. 11.06.2006]

- 2) koostama kiirgustööde teostamiseks ja kiirgustöötajate instrueerimiseks vajalikud eeskirjad;
- 3) korraldama radioaktiivsete jäätmete töötlemist ja konditsioneerimist, kui see on vajalik radioaktiivsete jäätmete omaduste muutmiseks enne juhtimist keskkonda, ning ajutist või lõppladustamist;
- 4) pidama kõigi tema vastutusel olevate kiirgusallikate, nende asukoha ja üleandmise kohta arvestust, tegema üks kord aastas kiirgusallikate inventuuri ning esitama inventuuri tulemused Keskkonnaametile aruandeaastale järgneva aasta 1. märtsiks. Kui kiirgustegevusloa tingimustes ei ole märgitud teisiti, peavad arvestusdokumendid sisaldama kiirgusallika kohta andmeid, mida nõutakse käesoleva seaduse alusel kiirgustegevusloa taotlemisel;

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

- 5) kindlustama kiirgustöötajatele nende töö iseloomu ja töökoha tingimusi arvestava koolitamise ning kiirgusohutusosalase instrueerimise;
- 6) korraldama kiirgustöötajate tervisekontrolli;
- 7) tegema enne kiirgusallika üleandmist kindlaks, kas vastuvõtjal on asjaomane kiirgustegevusluba;

[RT I 2006, 25, 185- jõust. 11.06.2006]

- 8) viivitamatult teavitama Keskkonnaametit ja Häirekeskust kiirgusallika kadumisest, vargusest või loata kasutamisest ning kiirgustegevuse käigus toimunud juhtumist või avariist, mille tulemusena on töötaja või elanik saanud tahtmatult kiiritada, samuti kontrollima kiirgusallika terviklikkust pärast iga juhtu, mis võib olla kiirgusallikat kahjustanud, ning teavitama vajaduse korral Keskkonnaametit sellisest sündmusest ja võetud meetmetest;

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

9) leevendada avariikiirituse olukorra tagajärgi;

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

10) tagama kasutatavate mõõteriistade regulaarse kontrollimise ja kalibreerimise ning vastutama nende kasutuskõlblikkuse ja asjatundliku kasutamise eest;

11) tagama kiirgustöötajate dooside seire ning nende andmete esitamise doosiregistrisse;

12) kindlustama, et suure ohuga kiirgustegevuse korral oleks kiirgusohutuse asjus kvalifitseeritud kiirgusekspert rajatiste projekti eelnevalt läbi vaadanud ja uue kiirgusallika kasutusele võtmist tunnustanud;

[RT I 2006, 25, 185- jõust. 11.06.2006]

13) muutma kiirgusallika pärast kasutamise lõpetamist ohutuks vastavalt loataotluses esitatud ohutustamise kavale;

14) tõendama pädevate asutuste nõudmisel radioaktiivse aine või radioaktiivset ainet sisaldava kiirgusseadme omamise seaduslikkust;

15) suure ohuga kiirgustegevuse korral koostama avariikiirituse olukorra lahendamise plaani ning testima seda vastavalt õigusaktidega kehtestatud nõuetele ja sagedusele;

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

16) täiustama kasutatavaid tehnoloogiaid, seadmeid ja töövõtteid;

17) välja töötama ja rakendama kiirgusohutuse kvaliteedisüsteemi.

§ 30¹. Kiirgustegevusloa omaja kohustused kõrgaktiivse kiirgusallika korral

Lisaks §-s 30 sätestatule peab kiirgustegevusloa omaja kõrgaktiivse kiirgusallikaga seotud kiirgustegevuse korral:

1) tagama, et kiirgusallikaga on kaasas kirjalik teave, mis tõendab, et kiirgusallikas on identifitseeritud kordumatu numbriga. Teave hõlmab ülevõtteid kiirgusallikast, kiirgusallika konteinerist, veopakendist ning vajaduse korral vahenditest ja seadmetest;

2) tagama, et kiirgusallika terviklikkuse kontrollimiseks ja hooldamiseks on loa andja määratud sagedusega tehtud nõuetekohased testid;

3) tagastama iga kasutusest kõrvaldatud kiirgusallika viivitamatult pärast selle kasutamise lõppu tootjale, andma üle teisele kiirgustegevusloa omavale isikule või radioaktiivsete jäätmete käitlejale;

4) eelistama kiirgusallika hankel tootjat, kes on nõus lisama müügilepingusse tingimuse kiirgusallika tootjale tagastamise kohta hiljemalt 15 aastat pärast kiirgusallika sissevedu, kui kiirgusallika aktiivsus kümme aastat pärast selle riiki sissevedu on suurem kui 10 MBq.

[RT I 2006, 25, 185- jõust. 11.06.2006]

§ 30². Kiirgustegevusloa omaja kohustused tuumakäitise käitamisel

Lisaks käesoleva seaduse §-s 30 sätestatule peab kiirgustegevusloa omaja tuumakäitise käitamisel seotud kiirgustegevuse korral:

1) tagama tuumaohutuse meetmete rakendamise ja asjaomaste nõuete järgimise;

2) tagama, et tuumakäitise töötajad ja alltöövõtjad järgivad tuumakäitises rakendatavat tuumaohutuskultuuri ja kiirgusohutuse kvaliteedisüsteemi oma tööülesannetest lähtudes;

3) hindama tuumaohutust tuumakäitises vähemalt sama sagedasti, kui see on sätestatud kiirgustegevusloa tingimustes.

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 31. Kiirgusohutuse spetsialist

(1) Kiirgustegevusloa omaja võib nimetada ametisse kiirgusohutuse spetsialisti, kes korraldab kiirgusohutusnõuete täitmist. Kui ametis on rohkem kui kümme kiirgustöötajat, on kiirgusohutuse spetsialisti nimetamine kohustuslik.

(2) Kiirgusohutuse spetsialisti nimetamine ei vabasta kiirgustegevusloa omajat vastutusest kiirgusohutuse tagamise eest.

§ 32. Kiirgusohutuse kvaliteedisüsteem

(1) Kiirgustegevusloa omaja koostab kiirgusohutuse kvaliteedisüsteemi, mis kindlustab käesolevas seaduses ja selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete ning kiirgustegevusloaga seotud tingimuste täitmise.

(2) Kiirgusohutuse kvaliteedisüsteem peab sisaldama:

1) kavandatud ja süstemaatilist tegevust, mille eesmärk on kiirgusohutuse tagamine;

2) tööülesannete analüüsi ja kiirgusallika kasutamiseks vajalike oskuste nõudeid;

3) kiirgusohutusnõuete kontrollimise süsteemi;

4) materjalide hankimise ja kasutamise ning kiirgusohutuse järelevalve ja ohutussüsteemide töö kontrollimise protseduuride kirjeldusi.

(3) Tuumakäitise kiirgusohutuse kvaliteedisüsteem sisaldab lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatule:

1) tuumaohutust tagavate toimingute kirjeldust;

2) tuumaohutust tagavate toimingute järgimise kontrollsüsteemi kirjeldust;

3) töötajate tööülesannete analüüsi;

4) töötajatele esitatavaid nõudeid;

5) töötajate koolituse ja instrueerimise kavasid;

6) seadmete ja materjalide hankimise, kasutamise ning kasutusest kõrvaldamise protseduuri kirjeldust.
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 33. Tuumamaterjali arvestus ja tuumamaterjalist teavitamine

(1) Tuumamaterjali omav isik on kohustatud pidama oma ettevõttes kasutatava tuumamaterjali arvestust alates selle soetamisest kuni jäätmena ladustamiseni, kahjutustamiseni või omaniku vahetuseni ja määrama tuumamaterjali arvestuse pidamise eest vastutava isiku.

(2) Tuumamaterjali omav isik teavitab Keskkonnaametit igast tuumamaterjali koguse muudatusest viivitamatult.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 34. Kiirgusallika ohutus

(1) Kiirgustegevusloa omaja tagab kiirgusallika ohutuse kiirgusallika õige paigaldamise, selle ruumilise asetuse, ruumide ja kiirgusallika märgistuse ning kaitsevahendite kasutamise kaudu.

(2) Kiirgusallikat tohib paigaldada, remontida ja hooldada kiirgustegevusloa omav isik. Remondi- ja hooldustöid, mis ei ole seotud kiirgusallika kiirgustekitavate osadega, tohib teha kiirgustegevusloata.

(3) Radionukliidide aktiivsustasemed ning kiirgusallika asukohaks olevatele ruumidele, samuti ruumide ja kiirgusallika märgistamisele esitatavad nõuded kehtestab keskkonnaminister määrusega.

[RT I 2006, 25, 185- jõust. 11.06.2006]

§ 35. Radioaktiivse aine ja radioaktiivset ainet sisaldava seadme vedu

(1) Radioaktiivset ainet ja radioaktiivset ainet sisaldavat seadet, mille aktiivsus või eriaktiivsus on suurem kui väljaarvamistase, veetakse maanteel, raudteel, õhu- ja veeteel ohtlikke veoseid käsitlevate õigusaktidega sätestatud korras. Vedu üle riigipiiri toimub kooskõlas Eesti Vabariigi suhtes jõustunud välislepingutega ja Eesti Vabariigi õigusaktide alusel.

(2) Radioaktiivse aine ja radioaktiivset ainet sisaldava seadme omaja tagab, et:

1) pakendid vastavad kehtestatud ohutusnõuetele;

2) kasutatav veo viis tagab ohutuse;

3) vedajat on teavitatud radioaktiivse aine ja radioaktiivset ainet sisaldava seadme vedamise ohutusnõuetest.

§ 36. Kiirgusohutuse juhendmaterjalid

Keskkonnaamet annab välja juhendmaterjale kiirgustegevusloa omaja nõustamiseks, et tagada käesoleva seaduse nõuete täitmine hea praktika võtete, protseduuride ja muude meetmete rakendamisega.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

5. peatükk KIIRGUSOHUTUSE TAGAMINE

1. jagu Elanike ja kiirgustöötajate kaitse

§ 37. Kiirgusallikate ja tuumamaterjali register

(1) Kiirgusallikate ja tuumamaterjali registrid on riigiasutuse andmekogud avaliku teabe seaduse tähenduses.
[RT I 2007, 12, 66- jõust. 01.01.2008]

(2) Keskkonnaamet peab kiirgusallikate ja tuumamaterjali registreid.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(3) Keskkonnaamet kannab andmed olemasolevate ja Eesti Vabariiki sisseveetud kiirgusallikate kohta kiirgusallikate registrisse. Registrikanne tehakse kas kiirgusallika hoidmiseks, kiirgusallika kasutamiseks, radioaktiivsete jäätmete käitlemiseks või kiirgusallika sissevedamiseks antud kiirgustegevusloas sisalduvate andmete alusel.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(4) Keskkonnaamet teeb kande tuumamaterjali registrisse tuumamaterjali omava isiku poolt esitatavate andmete põhjal.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(5) Inimese ja keskkonna kaitsmise ning kiirgusallika ohutuse ja füüsilise kaitse eesmärgil on kiirgusallikate ja tuumamaterjali registrites olev teave mõeldud asutusesiseseks kasutamiseks.

§ 38. Doosi piirmäärad

Kiirgustöötaja ja elaniku efektiivdoosi ning silmaläätse, naha ja jäsemete ekvivalentdoosi piirmäärad [kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega](#).

§ 39. Kiirgusohutuse tagamine töökohal

(1) Kui kiirgustegevusest põhjustatud kiiritus võib ületada käesoleva seaduse alusel kehtestatud elaniku efektiivdoosi või kutsekiirituse ekvivalentdoosi piirmäära ühte kümnendikku aastas, konsulteerib kiirgustegevusloa omaja kvalifitseeritud kiirguseksperdiga võimalike lisameetmete rakendamise vajalikkuse osas, et tagada kiirgusohutus.

(2) Kiirgusallika asukohaks oleva ruumi, ehitise, kiirgusallika liigi ning kiirgusohu suuruse järgi jaotatakse töökohad:

- 1) kontrollialadeks;
- 2) jälgimisaladeks.

(3) Kiirgustegevusloa omaja tagab kontrolli- ja jälgimisala kiirgusseire vastavalt käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud nõuetele.

(4) Sõltuvalt vajadusest sisaldab kontrolli- ja jälgimisalal teostatav seire:

- 1) doosikiiruse seiret;
- 2) radioaktiivsete saasteainete sisalduse seiret õhus või pindadel koos radioaktiivse saaste omaduste ning füüsilikalise ja keemilise oleku määramisega.

(5) Kiirgustegevusloa omaja registreerib seire tulemused ja säilitab need kogu kiirgustegevuse jooksul.

§ 40. Kiirgustöötajate kategooriad

Kiirgustöötajate kategooriad on:

- 1) A-kategooria kiirgustöötajad, kes võivad saada suurema efektiivdoosi kui kuus millisiivertit või suurema kui kolm kümnendikku käesoleva seaduse alusel kehtestatud silmaläätse, naha ja jäsemete ekvivalentdoosi piirmäärast;
- 2) B-kategooria kiirgustöötajad, keda ei klassifitseerita A-kategooria kiirgustöötajateks.

§ 41. Vanusepiirang kiirgustööle lubamisel

Alla 18 aasta vanuseid isikuid ei tohi määrata ühelegi kiirgustööle.

§ 42. Efektiiv- ja ekvivalentdoosi hindamine

(1) Keskkonnaamet tagab elanike ja elanikkonna vaatlusrühmade dooside hindamise.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(2) Kiirgustöötaja ja elaniku efektiivdooside seire ja hindamise korra ning radionukliidide sissevõtust põhjustatud dooside doosikoefitsientide ning kiirgus- ja koefaktori väärtused [kehtestab keskkonnaminister määrusega](#).

§ 43. Isikudooside seire

(1) Kiirgustöötajate isikudooside seiret teostab tunnustatud dosimeetrialabor.

(2) A-kategooria kiirgustöötajate isikudooside seire töökohal toimub vähemalt üks kord kuus. Kui A-kategooria kiirgustöötaja võib saada olulist kiiritust radionukliidide sissevõtu kaudu, peab käesoleva seaduse § 39 lõikes 4 nimetatud seire võimaldama seda vajadusel hinnata.

[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

(3) B-kategooria kiirgustöötajate seire peab olema piisav näitamaks, et töötaja on klassifitseeritud B-kategooriasse õigesti.

§ 44. Doosiregister

(1) Kiirgustöötaja saadud kutsekiirituse isikudooside seire andmeid hoitakse riiklikus kiirgustöötajate doosiregistris.

(2) [Vabariigi Valitsus asutab](#)riikliku kiirgustöötajate doosiregistri.

(3) Riiklik kiirgustöötajate doosiregister on riiklik register avaliku teabe seaduse tähenduses.
[RT I 2007, 12, 66- jõust. 01.01.2008]

(4) Riiklikku kiirgustöötajate doosiregistrit peab Keskkonnaamet.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(5) Andmeid tuleb riiklikus kiirgustöötajate doosiregistris säilitada kogu kiirgustöötaja kiirgustööl töötamise aja jooksul. Pärast seda säilitatakse andmeid kuni isik saab või oleks saanud 75-aastaseks, kuid mitte vähem kui 30 aastat tema kiirgustööl lahkumisest arvates.

(6) Kiirgustöötaja isikudooside seire tulemustele võimaldatakse juurdepääs järgmistel isikutel:

- 1) kiirgustöötajale tema isikut puudutavate andmete osas;
- 2) kiirgustöötajale töötervishoiualast teenust osutavale spetsialistile;
- 3) kiirgustegevusloa omajale tema kiirgustöötajate andmete osas;
- 4) kiirgusohutuse kontrolli teostajale;
- 5) isikule, kes teeb kiirituse ja selle mõju teadusuuringuid.

§ 45. Kvalifitseeritud kiirgusekspert

(1) Kvalifitseeritud kiirgusekspertina tohib tegutseda vastavat kvalifitseeritud kiirguseksperti litsentsi (edaspidi *litsents*) omav füüsiline isik.

(2) Keskkonnaamet annab litsentsi litsentsitaotleja avalduse alusel.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(3) Litsentsi võib taotleda füüsiline isik, kes:

- 1) on omandanud kõrghariduse kõrgkoolis või ülikoolis, millel on Haridus- ja Teadusministeeriumi antud koolitusluba või mille antud haridust tõendav dokument on Eesti Vabariigis tunnustatud;
- 2) on vähemalt viieaastase töökogemusega kiirgusohutuse alal;
- 3) tunneb kiirgusohutuse teostamise korda ning Eesti Vabariigi ja rahvusvahelisi kiirgusalaseid õigusakte.

(4) Litsents antakse viieks aastaks.

(5) Litsentsi andmisest keeldutakse, kui taotleja:

- 1) ei oma nõutud kvalifikatsiooni;
- 2) on kolme aasta jooksul enne litsentsitaotluse esitamist oma varasema majandustegevusega rikkunud oluliselt õigusaktidega kehtestatud nõudeid;
- 3) varasem litsents on kehtetuks tunnistatud kolme aasta jooksul enne litsentsitaotluse esitamist.

(6) Keskkonnaamet peatab litsentsi kehtivuse või tunnistab litsentsi kehtetuks, sellest litsentsi omajat eelnevalt kirjalikult teavitades, kui:

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

- 1) litsentsi taotleja on esitanud tegelikkusele mittevastavaid andmeid;
- 2) litsentsi saanud isik ei täida dooside hindamise ja kiirgusohutuse nõudeid;
- 3) ilmnevad käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud asjaolud.

(7) Kvalifitseeritud kiirguseksperti litsentsija selle taotluse vormi ning litsentsiandmise, pikendamise, peatamise ja kehtetuks tunnistamise korra [kehtestab keskkonnaminister määrusega](#).

(8) Litsentsi taotlemisel tasub taotleja riigilõivu riigilõivuseaduses sätestatud määra järgi.

[RT I 2006, 25, 185- jõust. 11.06.2006]

§ 46. Kiirgustöötaja tervisekontroll

(1) Kiirgustegevusloa omaja on kohustatud tagama A-kategooria kiirgustöötaja tervisekontrolli vähemalt üks kord aastas.

[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

(2) Kui tuvastatakse kehtestatud piirmääradest suurema kiirituse saamine, suunab kiirgustegevusloa omaja kiirgustöötaja viivitamatult tervisekontrolli.

(3) Kiirgustöötaja tervisekontroll viiakse läbi töötervishoiu ja tööohutuse seaduses sätestatud korras.

§ 47. Välistöötaja kiirgusohutuse tagamine ja tema isikudooside seire

(1) Kiirgustegevusloa omaja tagab välistöötajale kiirgustöötajaga võrdse kiirgusohutuse ning tema töö iseloomu ja töökoha tingimusi arvestava väljaõppe ja kiirgusohutusosalase instrueerimise.

(2) Välistöötaja kiirgusseireandmetele ja vormistamisele esitatavad nõuded ning välistöötaja doosikaardi vormi kehtestab keskkonnaminister määrusega.

§ 48. Kiirgustöötaja kiirgusohutusosalane koolitamine

Kiirgustöötaja kiirgusohutusosalase koolitamise nõuded kehtestab keskkonnaminister määrusega.

§ 49. Suurenenud looduskiiritus

(1) Toimingud, mille korral looduslikud kiirgusallikad võivad põhjustada töötajate ja elanike kiirituse olulist suurenemist, on:

- 1) tööd mineraalveeallikatel, koobastes, kaevandustes ja allmaarajatistes;
- 2) tööd ainetega, mis sisaldavad lisandina looduslikke radioaktiivseid aineid;
- 3) lennumeeskonna töö kõrglendudel.

(2) Keskkonnaamet tagab uuringute või muude asjakohaste meetodite abil kõikide toimingute väljaselgitamise, mille korral töötajad võivad saada suuremat kiiritust, kui on käesoleva seaduse alusel kehtestatud elanikukiirituse efektiivdoosi piirmäär aastas. Sellised toimingud loetakse kiirgustegevuseks ja nende teostamiseks tuleb taotleda kiirgustegevusluba.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(3) Lennumeeskonna kaitsmiseks, kes võib kosmilise kiirguse tõttu saada aastas suuremat kiiritust, kui on selle seaduse alusel kehtestatud elanikukiirituse efektiivdoosi piirmäär, peab tööandja:

- 1) korraldama kiiritusest põhjustatud dooside mõõtmist;
- 2) arvestama mõõdetud dooside suurust töögraafikute koostamisel;
- 3) teavitama töötajaid nende tööga seotud tervisriskist;
- 4) rakendama erimeetmeid naistöötajate tervise kaitseks raseduse ja lapse imetamise ajal.

2. jagu Kiirgusohutus meditsiinikiirituse kasutamisel

§ 50. Tervishoiutöötaja kohustused kiirgustegevusel

Meditsiiniradioloogia protseduuri tegev tervishoiutöötaja on kohustatud:

- 1) teostama meditsiiniradioloogia protseduure põhjendatult ja optimeeritult;
- 2) teavitama patsienti ioniseeriva kiirgusega kaasnevatest ohtudest;
- 3) selgitama tema käsutuses olevate dokumentide põhjal välja andmed patsiendile varem teostatud meditsiiniradioloogia protseduuride kohta;
- 4) tagama kiirgusallika ohutuse ja kaitseüsteemide korrasoleku;
- 5) tagama, et kiiritust antakse ainult vajalikul hulgal selleks määratud kehaosadele;
- 6) tagama, et patsiendile manustatava radioaktiivse aine kogus oleks õige.

§ 51. Meditsiinikiiritust saavate isikute kaitsmine

Kiirgusohutusnõuded meditsiiniradioloogia protseduuride teostamisel ja meditsiinikiiritust saavate isikute kaitse nõuded kehtestab sotsiaalminister määrusega.

6. peatükk SEKKUMINE

§ 52. Kaitsemeetmete rakendamise printsiibid

(1) Avari- ja püsikiirituse olukorras rakendatakse kaitsemeetmeid, kui kahjustuse vähenemine on piisav kaitsemeetmete rakendamisel tekkiva kahju ja kulutuste õigustamiseks.

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

(2) Kaitsemeetmete viis, ulatus ja kestus tuleb planeerida selliselt, et inimese tervisekahjustuse vähenemisest tekkiv kasu oleks sekkumisest põhjustatud kahjudega võrreldes maksimaalne.

§ 53. Sekkumise ettevalmistamine

(1) Kiirgushädaolukorra lahendamise plaan koostatakse vastavalt hädaolukorra seadusele.

(2) Keskkonnaamet osaleb kiirgushädaolukorra lahendamise plaani koostamisel ja testimisel ning võimaliku hädaolukorra lahendamisel.

(3) Sekkumis- ja tegutsemistasemed ning hädaolukorrakiirituse piirmäära, mis on aluseks kiirgushädaolukorra lahendamise plaani koostamisel ja inimeste kaitsmise meetmete rakendamisel, [kehtestab keskkonnaminister määrusega](#).

[RT I 2009, 39, 262- jõust. 24.07.2009]

§ 54. Sekkumistegevus avariikiirituse ja püsikiirituse olukorras

(1) Sekkumisel tagatakse vastavalt tekkinud avarii- või püsikiirituse olukorrale järgmiste kaitsemeetmete rakendamine:

- 1) suurenenud kiiritusega ala väljaselgitamine ja sellel alal kiirgusseire korraldamine;
- 2) suurenenud kiiritusega ala märgistamine ja sellele juurdepääsu piiramine;
- 3) suurenenud kiiritusega ala puhastamine;
- 4) elanike kaitse, sealhulgas elanike varjumise, evakueerimise ja teavitamise korraldamine.

(2) Sekkumises osalevad vähemalt Keskkonnaamet, päästeasutus, politsei ja sekkumises osalev radioaktiivsete jäätmete käitleja.

(3) Sekkumises osaleva radioaktiivsete jäätmete käitleja nimetab majandus- ja kommunikatsiooniminister käskkirjaga.

(4) Sekkumise korralduse, sekkumisel osalevate asutuste ja isikute ülesanded avarii- ja püsikiirituse olukorras ning sellega kaasnevate kulude hüvitamise korra [kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega](#).

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 55. Potentsiaalne kiiritus kiirgushädaolukorras

[Kehtetu -RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 56. Sekkumises osalenute ja avariikiiritust saanute tervisekontroll

(1) Hädaolukorra lahendamist juhtiv isik hädaolukorra seaduse tähenduses tagab sekkumises osalenud vabatahtlikele ja avariikiirituse mõjupiirkonnas olnutele tervisekontrolli.

[RT I 2009, 39, 262- jõust. 24.07.2009]

(2) Keskkonnaamet tagab vajadusel avarii- või hädaolukorrakiirituse isikuseire dooside hindamise ja hindamise tulemuste esitamise tervisekontrolli teostavale arstile.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(3) Tervisekontrolli kulud kaetakse Vabariigi Valitsuse reservist ning hiljem nõutakse sisse avariikiirituse olukorra põhjustajalt.

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 57. Piiriülese kiirgusohu varase hoiatamise süsteem

(1) Keskkonnaamet tagab kiirgusohust varajase hoiatamise süsteemi töö.

(2) Kiirgusohust varajase hoiatamise süsteemi toimimine loetakse elutähtsaks teenuseks, millele kehtivad hädaolukorra seadusest tulenevad kohustused.

[RT I 2009, 39, 262- jõust. 24.07.2009]

7. peatükk RADIOAKTIIVSED JÄÄTMED, HEITMED JA KASUTATUD TUUMKÜTUS

[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

§ 58. Radioaktiivsete jäätmete ja heitmete käitlemise põhinõuded

(1) Kiirgustegevusloa omaja tagab kiirgustegevuse käigus tekkivate radioaktiivsete jäätmete ja heitmete ohutu käitlemise ning kindlustab, et:

- 1) radioaktiivseid jäätmeid käideldakse viisil, mille prognoositav kahjulik mõju tulevastele põlvedele ei oleks suurem kui käesoleva seadusega või selle alusel antud õigusaktidega lubatud;
- 2) tekkivate radioaktiivsete jäätmete ja heitmete aktiivsus ja kogused oleksid võimalikult väikesed;

3) oleks arvesse võetud bioloogilisi, keemilisi ja muid ohte ning radioaktiivsete jäätmete tekkimise erinevate etappide ja nende käitlemise vastastikust mõju;

4) radioaktiivsete jäätmete üleandmine radioaktiivsete jäätmete käitluskohta ei toimuks hiljem kui viie aasta jooksul pärast nende tekkimist.

(2) Radioaktiivsete jäätmete käitlemiseks antud kiirgustegevusloa omaja tagab, et radioaktiivsete jäätmete käitluskoha ohutus oleks tagatud kogu selle kasutamise jooksul.

(3) Keskkonnaamet võib teha ettepanekuid kiirgustegevusloa omajale radioaktiivsete jäätmete käitluskoha kiirgusohutuse parandamiseks. Seejuures tuleb arvestada, et ohtliku mõju vähenemine õigustaks rakendatud meetmete maksumust.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(4) Radioaktiivsete jäätmete tekitaja katab kõik radioaktiivsete jäätmete käitlemisega seotud kulutused.

(5) Radioaktiivsete jäätmete klassifikatsiooni ning radioaktiivsete jäätmete registreerimise, käitlemise ja üleandmise täpsustatud nõuded [kehtestab keskkonnaminister määrusega](#).

(6) Radioaktiivsete jäätmete vastavusnäitajad [kehtestab keskkonnaminister määrusega](#).

§ 59. Radioaktiivsete jäätmete üleandmine

(1) Kui radioaktiivseid jäätmeid ei saa juhtida hajutamise eesmärgil keskkonda või vabastada neid käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktide nõuete kohaldamisest viie aasta jooksul pärast nende tekkimist, annab radioaktiivsete jäätmete tekitaja need üle radioaktiivsete jäätmete käitluskohta.

(1¹) NORM-jäätmete hajutamise, vabastamise ja käitlemise, sealhulgas hoidmise ning vahe- või lõppladustamise viis, määratakse kiirgustegevusloaga.

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

(2) Radioaktiivsete jäätmete tekitaja tagab üleantavate jäätmepakendite vastavuse kehtestatud radioaktiivsete jäätmete pakendi vastavusnäitajatele.

§ 60. Radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme ja radioaktiivsete jäätmete võtmine riigi valdusse

(1) Kui radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme ja radioaktiivsete jäätmete omanik on teadmata või nende eest vastutavat isikut ei õnnestu tuvastada või kui nende omamine on ebaseaduslik või nendega seoses tekib põhjendatud kahtlus avariikiirituse olukorra tekkimiseks, võtab riik radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme ja radioaktiivsed jäätmed oma valdusse.

(2) Riigi valdusse võetav radioaktiivne aine, seda sisaldav seade ja radioaktiivsed jäätmed antakse käitlemiseks üle sekkumises osalevale radioaktiivsete jäätmete käitlejale.

(3) Kui radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme ja radioaktiivsete jäätmete omanik on teadmata või nende eest vastutavat isikut ei õnnestu tuvastada, katab riik nende enda valdusse võtmise ja käitlemisega seotud kulud.

(4) Kui radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme või radioaktiivsete jäätmete omamine on ebaseaduslik või nendega seoses võib tekkida avariikiirituse olukord, tasub omanik nende riigi valdusse võtmise ja käitlemisega seotud kulud.

(5) Radioaktiivse aine, seda sisaldava seadme ja radioaktiivsete jäätmete riigi valdusse võtmise, käitlemise ja sellega seotud kulude hüvitamise täpsustatud korra ja taotluse vormi kulude hüvitamiseks [kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega](#).

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 61. Radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse sisse-, välja- ja läbiveedu

[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

(1) Radioaktiivsete jäätmete sisse-, välja- ja läbiveo dokumendid on:

- 1) veoloa taotlus;
- 2) pädevate asutuste kinnitus;
- 3) veoluba;
- 4) pakendite loetelu;
- 5) radioaktiivsete jäätmete vastuvõtmise teade.

(2) Radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse sisse-, välja- ja läbiveo dokumentide vorm sisaldub Euroopa Komisjoni 2008. aasta 5. märtsi otsuses 2008/312/Euratom, millega kehtestatakse nõukogu direktiivis 2006/117/Euratom nimetatud radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse vedude järelevalve ja kontrolli tüüpvorm (ELT L 107, 17.04.2008, lk 32–59).

[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

(3) Radioaktiivsete jäätmete veoloa väljastab ja läbiveo kinnitab Keskkonnaamet.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(4) Radioaktiivsete jäätmete omaja peab taotlema veoluba radioaktiivsete jäätmete sisseveoks Eesti Vabariiki nende töötlemiseks või konditsioneerimiseks ja väljaveoks Eesti Vabariigist juhul, kui radioaktiivsete jäätmete aktiivsus või eriaktiivsus ületab väljaarvamistasemed.

(5) Veoloa saamiseks esitab taotleja Keskkonnaametile vormikohase taotluse.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(6) Taotluse võib esitada rohkem kui ühe veo kohta tingimusel, et:
1) radioaktiivsed jäätmed, mille vedamiseks taotlus esitatakse, on sarnaste füüsilis-keemiliste ja radioaktiivsete omadustega;
2) vedu toimub ühelt ja samalt radioaktiivsete jäätmete omajalt samale vastuvõtjale ning veo dokumendid on kinnitanud ja väljastanud samad pädevad asutused;
3) vedu toimub samade piiripunktide ja samade läbiveoriikide kaudu.

(7) Keskkonnaamet saadab taotluse kinnituse saamiseks sihtriigi ja kõikide läbiveoriikide pädevatele asutustele.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(8) Keskkonnaamet väljastab veoloa pärast kõikide vajalike kinnituste saamist.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(9) Veoluba antakse tähtajaliselt ühele veole. Mitmekordne veoluba kehtib kuni kolm aastat.

(10) Keskkonnaamet ei anna veoluba ega kinnitust radioaktiivsete jäätmete läbiveoks, kui:
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]
1) sellega kaasneb või võib kaasneda oht riigisisesele või rahvusvahelisele julgeolekule;
2) radioaktiivsete jäätmete sihtriik asub lõuna pool 60° lõunalaiust;
3) sihtriik ei ole Euroopa Liidu liikmesriik, kuid ta on sõlminud Euroopa Liiduga radioaktiivsete jäätmete sisse- või läbivedu keelustava lepingu;
4) on alust arvata, et sihtriigis puudub võimalus radioaktiivseid jäätmeid ohutult käidelda;
5) radioaktiivsete jäätmete sisse-, välja- või läbivedu võib ohustada keskkonda või inimeste tervist;
6) radioaktiivsed jäätmed kavatakse Eestisse sisse vedada lõpladustamiseks.

(10¹) Keskkonnaamet arvestab käesoleva paragrahvi lõikes 10 sätestatud otsuse tegemisel Euroopa Komisjoni soovitusel 2008/956/Euratom, mis käsitleb radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse kolmandatesse riikidesse eksportimise kriteeriume.
[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

(11) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud veoluba ei ole vaja taotleda juhul, kui kiirgustegevusloa omaja tagastab kasutatud kinnise kiirgusallika selle tootjale.

(12) Kui radioaktiivsete jäätmete vedu ei ole võimalik lõpule viia või kui veo tingimused ei vasta loa taotluses või veoloas toodud tingimustele, kohaldab Keskkonnaamet asendustäitmist radioaktiivsete jäätmete tagastamise näol radioaktiivsete jäätmete algele omanikule vastavalt asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korrale.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(13) Keskkonnaamet annab vajadusel radioaktiivsete ainete ja radioaktiivsete jäätmete sisse-, välja- ja läbiveo kohta asjakohast teavet rahvusvahelistele organisatsioonidele.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(14) Radioaktiivsete jäätmete sisse-, välja- ning läbiveo dokumentide menetlemise korra erisused lähtuvalt päritolu- ja sihtriigist kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.

(15) Käesoleva paragrahvi lõiked 1–10, 10¹, 12 ja 13 ning lõike 14 alusel kehtestatud õigusakti sätteid kohaldatakse ka kasutatud tuumkütuse sisse-, välja- ja läbiveole.
[RT I 2009, 48, 322- jõust. 14.10.2009]

§ 62. Radioaktiivsete jäätmete käitluskoha kasutusele võtmine

(1) Keskkonnaamet annab kiirgustegevusloa radioaktiivsete jäätmete käitlemiseks pärast seda, kui ta on radioaktiivsete jäätmete käitluskoha tunnistanud kiirgusohutusnõuetele vastavaks.
[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

(2) Kiirgustegevusloa omaja kogub ja analüüsib andmeid radioaktiivsete jäätmete käitluskoha kasutamise kohta ning edastab need säilitamiseks Keskkonnaametile.

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

§ 63. Radioaktiivsete jäätmete käitluskoha ohutus pärast selle sulgemist

Pärast radioaktiivsete jäätmete käitluskoha sulgemist Keskkonnaamet:

[RT I 2009, 3, 15- jõust. 01.02.2009]

- 1) säilitab dokumendid radioaktiivsete jäätmete käitluskoha asukoha, selle projekteerimise ja radioaktiivsete jäätmete inventuuri kohta tähtajatult;
- 2) korraldab vajadusel kiirgusseiret ja ligipääsu piirangu kontrollimist;
- 3) korraldab sekkumist, kui seireandmete põhjal või kontrollimisel tuvastatakse radioaktiivsete ainete sattumine keskkonda.

7¹. peatükk RIIKLIK JÄRELEVALVE

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 63¹. Kiirgusohutuse järelevalve

- (1) Järelevalvet käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmise üle teostab Keskkonnainspeksioon keskkonnajärelevalve seaduses sätestatud korras.
- (2) Järelevalvet teostaval isikul on õigus käesoleva seaduse täitmise tagamiseks teha ettekirjutusi.
- (3) Ettekirjutuse täitmata jätmise korral võib rakendada sunnivahendeid asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 3200 eurot.

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

8. peatükk VASTUTUS

§ 64. Tegutsemine kiirgustegevusloata ja loa nõudeid rikkudes

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

- (1) Tegutsemise eest kiirgustegevusloata, kui luba oli nõutav, või loa nõudeid rikkudes – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

- (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 64¹. Kiirgustegevusloa omaja kohustuste rikkumine

- (1) Käesolevas seaduses või selle alusel kehtestatud määrustes sätestatud kiirgustegevusloa omaja kohustuste rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

- (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 65. Radioaktiivse aine lisamine toodetele ning selliste toodete sisse- ja väljavedu

- (1) Radioaktiivsete ainete lisamise eest toiduainetele, mänguasjadele, ehetele ja kosmeetikakaupadele nende valmistamisel ning selliste kaupade sisse- või väljaveo eest – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.

- (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 66. Radioaktiivset ainet sisaldavate kiirgusallikate ja radioaktiivsete jäätmete vedu üle riigipiiri vastava loata

- (1) Radioaktiivset ainet sisaldavate kiirgusallikate või radioaktiivsete jäätmete veo eest üle riigipiiri vastava loata – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 67. Radioaktiivset ainet sisaldava kiirgusallika ja radioaktiivsete jäätmete üleandmine kiirgustegevusloata isikule

(1) Radioaktiivset ainet sisaldava kiirgusallika või radioaktiivsete jäätmete üleandmise eest kiirgustegevusloata isikule – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 68. Kiirgusohutuse järelevalve [Kehtetu -RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 69. Menetlus

(1) Käesolevas peatükis sätestatud väärtegadele kohaldatakse karistusseadustiku üldosa ja väärteomenetluse seadustiku sätteid.

(2) Käesolevas peatükis sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on Keskkonnainspeksioon.

9. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 70.–§ 71.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 72. Kiirgustegevuslubade kehtivus

(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist antud kiirgustegevusloa omaja peab esitama käesoleva seaduse nõuete kohase loataotluse Keskkonnaministeeriumile kuue kuu jooksul käesoleva seaduse jõustumisest arvates.

(2) Enne käesoleva seaduse jõustumist antud kiirgustegevusload kaotavad kehtivuse üheksa kuu möödumisel käesoleva seaduse jõustumisest arvates, välja arvatud juhul, kui kiirgustegevusloa omaja on esitanud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud loataotluse.

§ 73. Kiirgusohutuse riikliku arengukava koostamine

Kiirgusohutuse riiklik arengukava koostatakse kahe aasta jooksul pärast käesoleva seaduse jõustumist.

§ 73¹. Kiirgusohutuse riiklik audit

Esimene kiirgusohutuse riiklik audit korraldatakse nelja aasta jooksul pärast käesoleva seaduse § 4 lõike 4 jõustumist.
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 74. [Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 74¹. Seaduse rakendamine

(1) Käesoleva seaduse § 19 lõiget 1¹ ja § 30¹ kohaldatakse enne 2006. aasta 1. juunit turule toodud kiirgusallikate suhtes 2007. aasta 1. jaanuarist.
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

(2) Enne käesoleva sätte jõustumist algatatud kiirgustegevusloa saamise menetluses on kiirgustegevusloa andjal õigus 20 päeva jooksul alates käesoleva sätte jõustumisest otsustada käesoleva seaduse §-s 18¹ sätestatud tagatise vajaduse üle.
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]

§ 75. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2004. aasta 1. mail.

¹ Nõukogu direktiiv 89/618/Euratom elanikkonna teavitamise kohta kiirgushädaolukorra puhul rakendatavatest tervisekaitsemeetmetest ja kasutatavatest abinõudest (EÜT L 357, 07.12.1989, lk 31–34);
nõukogu direktiiv 90/641/Euratom kontrollitsoonis töötamisel ioniseeriva kiirgusega kokkupuutuvate välistöötajate kaitse kohta (EÜT L 349, 13.12.1990, lk 21–25);
nõukogu direktiiv 96/29/Euratom, millega sätestatakse põhilised ohutusnormid töötajate ja muu elanikkonna tervise kaitsmiseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest (EÜT L 159, 29.06.1996, lk 1–114);
nõukogu direktiiv 97/43/Euratom, mis käsitleb üksikisikute kaitset ioniseeriva kiirguse ohtude eest seoses meditsiiniikiiritusega ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 84/466/Euratom (EÜT L 180, 09.07.1997, lk 22–27);
nõukogu direktiiv 2003/122/Euratom kõrgaktiivsete kinniste kiirgusallikate ja omanikuta kiirgusallikate kontrollimise kohta (ELT L 346, 31.12.2003, lk 57–64);
nõukogu direktiiv 2006/117/Euratom radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse vedude järelevalve ja kontrolli kohta (ELT L 337, 05.12.2006, lk 21–32);
Euroopa Komisjoni otsus 2008/312/Euratom, millega kehtestatakse nõukogu direktiivis 2006/117/Euratom nimetatud radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse vedude järelevalve ja kontrolli tüüpvorm (ELT L 107, 17.04.2008, lk 32–59);
Euroopa Komisjoni soovitus 2008/956/Euratom, mis käsitleb radioaktiivsete jäätmete ja kasutatud tuumkütuse kolmandatesse riikidesse eksportimise kriteeriume (ELT L 338, 17.12.2008, lk 69–71);
nõukogu direktiiv 2009/71/Euratom, millega luuakse tuumaseadmete tuumaohutust käsitlev ühenduse raamistik (ELT L 172, 02.07.2009, lk 18–22).
[RT I, 09.11.2011, 2- jõust. 10.11.2011]